

# Ridsport och genus: En kvalitativ granskning av tidningen *Min häst*

© **Janette Skogshus**

Historiska institutionen, Lunds universitet

*Publicerat på idrottsforum.org 2017-05-22*

Denna uppsats har som syfte att tillföra hästforskningen ytterligare ett perspektiv på vad som är normbildande för tjejer och killar inom ridsporten. Den undersöker vad som förmedlas till rid- och hästintresserade barn och ungdomar genom det de läser. Detta placerar uppsatsen, förutom i samtidshistorien, i två andra viktiga kontexter: media och ridsport. Med inspiration från Anja Hirdman vill författaren se uppsatsen även som ett inlägg i den feministiska medieforskningen. Medier påverkar människor med stor kraft. Det har gjorts en del forskning på hästböcker och därför har ett annat källmaterial som inte tidigare undersökts valts ut: hästtidningar och hästserier.

JANETTE SKOGSHUS är en typisk svensk "hästtjej"! När hon som 40-årig universitetsstuderande i historia skulle skriva C-uppsats, kändes ämnesvalet självklart eftersom genusfunderingarna blivit många under åren. Janette har arbetat med folkbildning under större delen av sin karriär och haft förmånen att kunna fokusera genus och praktisk jämställdhet. Efter att ha läst in sin fil kand-examen under ett år av "downshifting", arbetar Janette idag som specialist i föreningsfrågor. Hon lever tillsammans med sin man och sin son som helt släppt hästintresset till förmån för ishockey. Även om tiden inte finns för egen häst just nu så lever drömmen, och jämställdhetskampen släpper hon aldrig!

*Till Mamma, för alla timmar du skräckslagen tillbringat bredvid ridbanor, i ridhus och på tävlingsbanor. Tack!*

## Syfte och frågeställning

Det finns flera skäl att studera ridsport och media. Ridsporten är till exempel den sport som anordnar flest utbildningar i Sverige. Flertalet utövare på idrotts- ridskolenivå är flickor, tjejer och kvinnor och denna könsfördelning har infunnit sig de senaste 50 åren. Denna feminisering av en sport och ett område är anmärkningsvärd. För mindre än ett sekel sedan var det i stort sett otänkbart med kvinnor inom hästsporten och som instruktörer, idag är över 80% av medlemmarna i Svenska Ridsportförbundet tjejer eller kvinnor (Hedenborg 2013).

Mitt övergripande syfte med denna uppsats är att tillföra hästforskningen ytterligare ett perspektiv på vad som är normbildande för tjejer och killar inom ridsporten. Jag vill undersöka vad som förmedlas till rid- och hästintresserade barn och ungdomar genom det de läser i tidningen *Min häst*.

### Frågeställningar

- Hur konstrueras kvinnligt genus i tidningens serier, bilder, reklamannonser och reportage?
- Framställs manligt genus i tidningens serier, bilder, reklamannonser och reportage?
- Vilka egenskaper kopplade till traditionellt maskulina respektive feminina egenskaper framställs i tidningens serier?
- Vilket uttryck har tidningen sett till layout och formspråk i förhållande till kön/genus?
- Föreligger en heteronormativ diskurs i tidningarnas serier?
- Har någonting av ovanstående förändrats över tid?

## Tidigare forskning

I studien *Tuffa män och moderliga kvinnor till häst* (Andersson & Radovic 2011) undersöktes hur ridsport beskrivs i sportjournalistiken. I fokus stod frågan om huruvida kvinnliga och manliga ryttare skildrades på samma sätt av journalister. Forskarna betonar initialt att ridsporten får förhållandevis litet utrymme i dagspress och de skriver att ”en inte alltför vågad hypotes är att ridsportens marginalisering i medierna har att göra med att den är så kraftigt kvinnodominerad.” Forskarna utgår i sin studie från att ridsporten generellt uppfattas som en sport som utövas av kvinnor, som är feminint genuskodad. Då en sport är feminint kodad och män deltar i den blir dessa gränsöverskridande vilket synliggörs av hur de framställs i media. Männerna skildras då ofta tillsammans med ett ”normalitetsalibi” som syftar till att mannen ifråga ska framstå som heterosexuell. Personen heteronormaliseras, med andra ord. Forskarna har funnit många män som framställs på detta sätt. De har kommit fram till att män och kvinnor skildras olika av sportjournalister. T.ex. skildras kvinnorna i sin roll som mamma i första hand och som tävlingsryttare i andra hand.

När Sydsvenskan träffar världsstjärnan inför tävlingarna i Flyinge har hon fullt upp med att vara mamma. Drygt sex månader gamla dottern Ava Eden ska ha välling och snart treårige sonen Yannick är överallt samtidigt kring bordet där vi sitter. Det är ett nytt liv för den 39-årige holländskan som tidigare kunde lägga all fokus på sin idrott. Men just det var inte alltid så lyckat. (Andersson & Radovic 2011:11–13)

Relationen mellan ryttaren och hästen framställs däremot som lika oavsett om ryttaren är manlig eller kvinnlig. Slutsatsen av studien blir att ridsportjournalistiken i svensk dagspress ”tenderar att betona det stereotypt manliga hos manliga ryttare” (Andersson & Radovic 2011:15).

Mats Greiff och Susanna Hedenborg har gett ut en omfattande studie av trav- och galoppsportens 1900-talshistoria, *I sulky och sadel* (2007). Även om den är inriktad på trav- och galoppsport är den relevant för forskning om hästsportens övriga grenar. Boken är en antologi skriven av flera olika forskare och kapitlen som Hedenborg och Greiff skriver har ett tydligt fokus på könsroller inom sporten. Stallbackskulturen, som handlar om livet bakom loppet, om vardagen i stallet, har Hedenborg dessutom analyserat djupare i sin bok *Arbete på stallbacken* (2008).

Hedenborg har ett genomgående fokus på genusrelationer och deras förändring. Hon studerar galoppsporten med fokus på den omvårdande delen, det som sker årets alla dagar i alla stall. Omvårdnaden om hästarna utförs av barn i stor utsträckning, och detta är ett ämne hon tar upp relaterat till ett generationskontrakt. För att belysa genusrelationernas förändring använder Hedenborg begreppet maktbas; ”manligheten som konstruktion måste knyta sig till makten i samhället och att manligheten därigenom är känsligare för förändring än kvinnligheten samt att förändring i genusrelationerna beror av förändringar mellan maktbaser i samhället” (Hedenborg 2008). Hon ställer frågan om genusrelationernas förändring i relation till arbetet kan förklaras av en förändrad maktbas och om det finns olika makthierarkier inom galoppsporten som gör att kvinnor och män i första hand arbetar med olika uppgifter. Inom galopp- och travsporten återfinns kvinnor till stor del som utförare av arbetsuppgifter med låg status, som hästskötare. Det finns färre kvinnliga tränare än det finns kvinnliga hästskötare och män är i liten utsträckning hästskötare.

Eva Linghede och Håkan Larsson har skrivit *Jag är en normal kille liksom* (2013). Behovet av att belysa killar som rider framkom då Svenska Ridsportförbundet 2010 arrangerade en heldag med fokus på killar och ridsport. Utifrån denna dag utkristalliserades ett behov av att ytterligare fördjupa kunskapen om killar som rider. Projektet hade också som syfte att ta reda på hur kön konstrueras bland killar inom ridningen. Man kommer fram till att det går att vara kille på olika sätt inom ridsporten. Andra faktorer än kön, som klass, familjebakgrund, ålder samt den ”lokala kontexten”, spelar också stor roll. Det framkommer i rapporten att det finns ett särartstänkande inom sporten, ridlärare tror att tjejer vill andra saker än vad killar vill men att det inte är på det viset i verkligheten (Linghede & Larsson 2013).

Eftersom den vardagliga verksamheten inom ridsporten innehåller både sådant som (i vår kultur) definieras som kvinnligt, exempelvis omsorg, kommunikation och lyhördhet, och sådant som definieras som manligt, exempelvis handlingskraft, styrka och mod, får man som kille (och tjej) möjlighet att praktisera såväl feminina som maskulina positioner. På detta sätt utmanas traditionella föreställningar om hur tjejer och killar är. En tydlig heteronorm framkommer i intervjuerna. (Linghede & Larsson 2013:50f)

Susanna Hedenborg presenterar i sin studie ”Till vad fostrar ridsporten?” (2009), ett nytt begrepp, omvårdnadsfostran. Detta begrepp menar hon är

centralt för att förstå genus inom ridsporten. Syftet är att ta reda på vilka utbildningsinsatser som gjorts inom Ridfrämjandets verksamhet. Detta gör hon genom att kartlägga förbundets verksamhet utifrån hur stor del av organisationens budget som prioriterat utbildning av medlemmarna i relation till andra aktiviteter. Hon går också igenom verksamhetsberättelser och intervjuer med riksinstruktörerna för Ridfrämjandet för att komma åt vad fostran innehållsmässigt gick ut på inom förbundet.

Lena Forsberg har skrivit licentiatuppsatsen *Att utveckla handlingskraft: om flickors identitetsskapande processer i stallet* (2007) och doktorsavhandlingen, *Manegen är krattad: om flickors och kvinnors företagsamhet i hästrelaterade verksamheter* (2012) vid Institutionen för Pedagogik och lärande på Luleå tekniska universitet. Dessa har uppmärksammats mycket, bland annat av Ridsportförbundet, och påvisar att ridskolans kultur gör att tjejerna där utvecklar stor handlingskraft, förmåga att ta ansvar och mod.

Deras jag som produceras i dialog med hästen blir en materialiserad process i deras kroppar. Deras praktiska ansvarstagande gentemot hästen blir till en personligt upplevd, ansvarskännande del hos dem själva, likaså deras förmåga att upprätta ett ledarskap. De ser sig själva som modiga och handlingskraftiga och griper in i oväntade uppdrag, alltifrån vattenkoppar som frusit till att fånga in lösspringande hästar på väg in mot centrum. Deras görande blir internaliserat i deras egen uppfattning om sig själva. (Forsberg 2017:115)

Hon utkristalliserar också en diskurs som kvarleva från det militära arvet i ridskolan som premierar ordningsamhet, lojalitet och flitighet.

Det som är utmärkande för hennes forskning i förhållande till min uppsats är att hon även lyfter fram att tjejerna är ”obrydda” om sitt yttre. Att de har skitiga kläder och mössa på huvudet eftersom håret står på ände.

Forsberg (2007) beskriver en stallkultur där det är okej att vara skitig och ha korta naglar. Det är däremot inte den kultur som beskrivs sju år senare i forskningsprojektet ”TJEJ:ISKT” (Lunde 2014a).

Ett viktigt mål för projektet ”TJEJ:ISKT” var att synliggöra tjejer som rider då de inte hörs så mycket, vare sig i forskning eller i andra sammanhang. Projektet leddes av Carolina Lunde, fil dr i psykologi, vid Göteborgs universitet. I detta projekt utkristalliserar olika parametrar, exempelvis att tjejer som rider är mindre intresserade av sin hälsa än vad andra generellt är under vissa år. Men det som är mest relevant med denna undersökning är att det framkommer att stallet inte är någon egen samhällszon, fredad från det

yttre samhällets normer kring skönhet och märkeskläder. Det framkommer att tjejer som rider är mer missnöjda med sina kroppar än vad andra tjejer i studien är, i en viss ålder.

En annan tänkbar förklaring till varför tjejer som rider har mer negativa förhållningssätt till sin kropp är att ridsporten och stallmiljön faktiskt inte alls är någon fristad från utseendefixering. Tvärtemot bilden av att hästtjejer är ”obrydda” när det gäller utseende, var ryttare lika upptagna av sitt utseende som alla andra tjejer i projektet. En tredjedel uppgav att det var mycket viktigt för dem personligen att se så bra ut som möjlighet när de är i stallet. (Lunde 2014a:29)

Det framkommer också att det inom ridsporten finns ett stort fokus på utseende och hur utrustningen matchas. I synnerhet vittnade ryttarna om en märkeshets inom ridsporten. En slående stor majoritet, över 80 procent rapporterade att det finns ett starkt socialt tryck att ha rätt kläder och utrustning.” De är dubbelt så många i jämförelse med deltagarna inom andra idrotter (Lunde 2014a:29).

## Avgränsning och presentation av källmaterial

Hästtidningar och hästböcker har en utbredd läsekrets. Det finns forskning om hästböcker men inte explicit om hästtidningar. Min tanke med val av källmaterial är den påverkan tidningar har på barn och ungdomar. Reklam är exempelvis uppmärksammat, färger på kläder och annat uppmärksammas ofta men inom ridsporten finns det tämligen få tidningar för hästälskande flickor och det kanske är bidragande till att de inte heller granskats kritiskt. Jag ser det som en lucka som ur genusperspektiv behöver granskas. Vad är det egentligen för bilder och texter som sköljer över läsaren? *Min häst* har funnits under hela den tidsperiod jag valt ut för granskning vilket gör den relevant att använda som källmaterial. Förutom tidsaspekten är tidningens målgrupp också den jag vill undersöka, hästflickor och tjejer och vad som påverkar dem inom hästintresset och sporten. Jag har av tids- och utrymmesskal avgränsat undersökningen till 20 nummer av tidningen och deras huvudserier, layout, bilder och annonser.

## *Min häst*

*Min Häst* är en serietidning för hästintresserade barn och ungdomar och den är relevant för min uppsats då den läses av unga hästintresserade och därmed kan anses vara normbildande för denna målgrupp. Tidningen presenterar sig själv så här:

Min Häst är tidningen för alla hästälskare!

I Min Häst hittar du serier, artiklar, faktasidor, läsarsidor, posters och sist men inte minst Mulle – världens mesta häst! Min Häst är bred och passar oavsett om läsaren själv är lycklig ägare till en häst, hänger i stallet efter skolan eller är en allergiker som får njuta på avstånd. Flera gånger varje år följer en liten present med tidningen. Nya serier, gamla favoriter och smarta mini-kurser gör att varje nummer räcker läääänge. Min Häst kommer ut med 26 nummer per år, varav 6 är dubbelnummer.<sup>1</sup>

Tidningens första utgivningsår var 1972 och den har funnits utan uppehåll sedan dess. Tidningen ges idag ut av Egmont förlag som är rankat som det femte största i Norden sett till omsättning<sup>2</sup>. Tidningens upplaga lämnas inte ut av förlaget men efter en del letande fann jag deras underlag för annonsörer i vilket det står att tidningen trycks i 23 000 exemplar<sup>3</sup>.

## Teori och metod

Ridsporten är en jämställd sport såtillvida att tjejer och killar tävlar på lika villkor och i samma klasser. Men ridsporten verkar i en icke jämställd värld, på icke jämställda villkor.

Men varken samhället i stort eller idrotten är jämställd. Idrottsrörelsen startades av män, för män och präglas fortfarande mycket av manliga normer och maktstrukturer. Det innebär att vi måste arbeta utifrån samhällsperspektivet och utifrån vår egen historia. (RF 2016)

1 <http://www.dintidning.se/min-hast> 2015-11-12.

2 [http://nordicom.gu.se/sites/default/files/mediefakta-dokument/Nyhetsbrev\\_Norden/medietrendernorden\\_3-2015\\_0.pdf](http://nordicom.gu.se/sites/default/files/mediefakta-dokument/Nyhetsbrev_Norden/medietrendernorden_3-2015_0.pdf)

3 [http://www.egmontpublishing.se/Upload/Publishing/se/PDF/Mediafakta%202016/Min\\_H%c3%a4st\\_Mediafakta\\_2016.pdf](http://www.egmontpublishing.se/Upload/Publishing/se/PDF/Mediafakta%202016/Min_H%c3%a4st_Mediafakta_2016.pdf)

I denna uppsats används genus som centralt begrepp. Jag har avsiktligt valt att inte förklara begreppet närmare utifrån resonemanget att det behöver få allmän giltighet. Genom att låta bli att förklara begreppet anser jag mig bidra till att begreppet skall anses vedertaget. Jag menar att man på högskolenivå bör vara förtrogen med genus, att det kan sägas ingå i den allmänna och förväntade begreppsförståelsen. Begrepp som kommer att förklaras är däremot vissa fackuttryck som används inom ridsporten och vilka genusteorier som används.

Inom litteraturvetenskapen har professor Maria Nikolajeva, utifrån studier av barnböcker och bilderböcker för barn gjort ett schema som används flitigt inom litteraturvetenskaplig forskning (Andersson 2013). Detta schema passar bra in även på serietidningar då dessa består av texter och bilder i kombination.

| <i>Kvinnor/flickor</i>    | <i>Män/pojkar</i>   |
|---------------------------|---------------------|
| Vackra                    | Starka              |
| Aggressionshämmande       | Våldsamma           |
| Emotionella, milda        | Känslökalla, hårda  |
| Lydiga                    | Aggressiva          |
| Självupppoffrande         | Tävlande            |
| Omtänksamma, omsorgsfulla | Rovgiriga           |
| Sårbara                   | Skyddande           |
| Beroende                  | Självständiga       |
| Passiva                   | Aktiva              |
| Syntetiserande            | Analyserande        |
| Tänker kvalitativt        | Tänker kvantitativt |
| Intuitiva                 | Rationella          |

Tabellen och metoden har legat till grund för mitt urval av egenskaper vid granskning av tidningens karaktärer.

Kön som social konstruktion, och att förväntningar på kön förändras över tid, är särskilt intressant inom ridsporten där de förväntade könsrollerna faktiskt krockar men inte ifrågasätts. Det kan bero på den enkönade miljön som slår ut den traditionella könsmaktsordningen mellan man och kvinna. Yvonne Hirdman (2003) har myntat begreppet ”isärhållandets lag” som återspeglas i samhällets samtliga rum. Män och kvinnor gör olika saker på olika platser, och själva görandet av de specifika uppgifterna på den specifika platsen ger könet.

Maktperspektivet är centralt inom genusforskning och Hirdman beskriver förhållandet mellan könen som genuskontrakt där manligheten värderas högst och som upprätthålls av båda könen och av de strukturer som är rå-



dande i samhällets kontext. Dikotomin belönar sorterandet och ”könandet”. Den blir ”ett medel, en metod, som ständigt verkar belöna tänkandet genom att ordna, strukturera, skapa aha-upplevelser” (Hirdman 2003).

Hirdmans klassiska A-B-teori kommer att användas i uppsatsen. Den förklaras enkelt så att A är Mannen. Mannen är stora A, den av kvinnan oantastliga normen för människan. Kvinnan är B eller a. Det vill säga kvinnan och mannen är aldrig samma, mannen är människa, kvinnan avhängig mannen oavsett vad kvinnan gör. Istället för att kvinnan är en mindre välutvecklad man (a) i förhållande till (A) görs kvinnan om till B i slutet av 1800-talet. B är någonting helt skilt från mannen A med andra egenskaper, normer och förväntningar. B är också underordnad A i alla lägen. Makten ligger hos A och B förväntas åtrå och förhålla sig till A (Hirdman 2003).

### *Visuell textanalys*

Eftersom källmaterialet utgörs av tidningar finns det flera olika delar som skall analyseras med olika verktyg. En tidning innehåller fotografier, illustrationer, serieteckningar, reportage, insändare och sammantaget presenteras helheten i en kontext som återges i typsnitt och layout. I visuell textanalys är den bärande tanken att kombinationen av text, bilder och språk tillsammans visar olika perspektiv. Eftersom serier och reklam bygger på just denna kombination har jag valt att använda visuell textanalys vid granskning av dessa delar i tidningen. Ofta används metoden för granskning och analys av reklam, propaganda och kommersiella texter (Bergström & Boréus 2012)

### *Maktanalys*

Eftersom makt ofta är närvarande i såväl bilder som texter, och dessutom är ett centralt begrepp inom genusforskning, väljer jag att bryta ut detta perspektiv under en egen rubrik. Kameravinkeln är ett ofta använt sätt att skapa maktrelationer (Bergström & Boréus 2012:314).

Hur seriernas personer talar med varandra och vad som sägs kommer att analyseras ur ett genusperspektiv. Är tjejerna som framställs i serierna självständiga eller framställs de i förhållande till männen i de fall män förekommer? Framställs tjejerna som B eller a, eller ingetdera? I

undersökningen kommer traditionellt kvinnliga genusattribut och traditionellt manliga genusattribut att analyseras.

### *Bildanalys*

För att analysera foton som också återfinns i tidningen har jag valt att ställa ett urval av de frågor som rekommenderas i boken *Visual Methodologies* (Rose 2012:346f), här översatta till svenska från engelska:

- Vad visar bilden?
- Hur är bilden/komponenterna arrangerade?
- Vad i bilden drar till sig uppmärksamhet?
- Vilken relation åskådliggörs mellan bildens komponenter/objekt?

Urvalet är gjort utifrån att målgruppen för bilden redan är känd och att jag använder en annan analysmetod för att granska eventuell könsmaktsordning och genus. I massmedia framställs ofta kvinnor och män på olika sätt och med olika attribut. För att granska bilder och serietexter/pratbubblor ur ett genusperspektiv har jag använt mig av en checklista från Statens medieråd som består av tre frågor vilka jag ställt till mitt källmaterials serietexter/pratbubblor, fotografier och reklambilder.

#### *Vem?*

I vilken roll presenteras personen? Som expert eller talesperson? Som privat- eller yrkesperson? Relationsexpert eller idrottsstjärna?

#### *Var?*

I vilken miljö fotograferas eller beskrivs personen? På jobbet? Hemma liggandes i soffan? I köket? På gymmet?

#### *Hur?*

Fotograferas eller presenteras personen som aktiv eller passiv? Som ett offer för händelser eller som skapare av dem? Leende eller bekymrad? Med hela sitt namn och eventuell tjänstetitel? Poserar personen eller visas hen rakt upp och ner? Närbild eller helbild?<sup>4</sup>

Förutom ovanstående checklista har jag valt att lägga till ytterligare fyra frågeställningar:

---

4 <http://www.statensmedierad.se/download/18.2f86e6de1501d30083328052/1444051902924/checklista-konststereotyper-ver1.pdf>. Hämtat 2015-12- 15.

- Är personen på bilden/serieteckningen sminkad/stylad?
- Vilka kläder har personen på sig?
- Vilka färger återges i bild och kläder?
- Uppfattar jag en heteronorm i bildens/seriens arrangemang?

## Tillvägagångssätt

Initialt har jag bläddrat igenom ca 300 tidningar, både *Min Häst*, *Penny/Wendy*, *Hästen* och *Ridsport Special*. Utifrån uppsatsens syfte och frågeställningar bestämde jag mig för att titta på ydningen *Min Häst* från det att tidningen började ges ut, på 70-talet, och ända fram till 2014. För att matcha omfånget på en c-uppsats och för att ha möjlighet att göra en kvalitativ granskning och inte enbart en kvantitativ, valde jag att plocka ut 4 nummer av *Min Häst* per årtionde, 1970-2010-tal. Det blev 20 tidningar, slumpvis utvalda och varje tidning har ett sidomfång på ungefär 50 sidor. Jag har fotograferat av de nummer av *Min Häst* som använts i analysen och initialt etiketterades bilderna i Photoshop Elements utifrån traditionellt kvinnliga och manliga egenskaper/handlingar. Till etiketterna lades också heteronorm och "hjärtan & rosa". Egenskaper/handlingar: ängslig/rädd, "gör-löser uppgifter trots rädsla", "arg", "känslig/gråter", "tuff/modig", tävlingsinriktad, handlingskraftig.

### *Analysschema*

För att titta på samtliga nummer av tidningen på samma sätt upprättade jag ett enkelt analyschema. En möjlig felkälla i denna typ av kvalitativ forskning är att forskaren lägger sina egna värderingar och sina egna erfarenheter i resultatet. Jag har försökt att undvika detta med hjälp av analyschemat.

## Historisk bakgrund och kontext

### *Män i styrelserna*

Svenska Ridsportförbundet, som bildades av Ridfrämjandet tillsammans med Svenska ponnyavelsförbundet, Svenska Ridsportens Centralförbund (SRC) och De Svenska Lantliga Ryttaföreningarnas Centralförbund (SLRC), har

till i år inte haft någon kvinnlig ordförande. I sin skrift *Kalla fakta om män och kvinnor inom svensk idrott och ridsport*, skriver Margareta Borg:

Stallet är tjejernas domän. Men i ridsportens styrelser sitter männen. Bakom Riksidrottsförbundets siffror döljer sig många intressanta uppgifter. (Borg 2002)

### *Ridsporten i Sverige idag*

Ridsporten i Sverige är en omfattande idrott. Nedan följer fakta hämtade från Svenska Ridsportförbundet för att ge en uppfattning om ridsportens betydelse:

- Fritid och tävling för en halv miljon svenskar.
- Sveriges näst största ungdomsidrott, bara fotbollen är större, räknat på antal sammankomster för utbetalat LOK-stöd.
- Andra största idrotten bland tjejer 13–20 år, räknat på antal utövare. Bara fotbollen är större.
- Ridsporten ligger på andra plats, efter gymnastik, sett till antal tävlings- och träningsaktiviteter bland kvinnor i åldern 7–70 år.
- Femte mest populära publiksporten vid tävlingar, räknat på åskådare i åldern 7–70 år.
- Cirka 5 miljoner ridtimmar genomförs varje år på landets ridskolor (2011).
- Svenska Ridsportförbundet har drygt 150 000 medlemmar, varav 55% är under 21 år (2013).
- 125 000 motions- och lektionsryttare.
- 4 000 ryttare med funktionsnedsättning.
- 213 281 utbildningstimmar under 17 901 arrangemang med totalt 137 951 deltagare. Det placerar ridsporten på andra plats, bakom fotbollen, vad gäller studieverksamhet inom RF:s medlemsorganisationer.<sup>5</sup>

### *Uppsatsens kontextuella sammanhang*

Lena Forsbergs avhandling om flickors identitetsskapande processer i stallet belägger att flickor och tjejer utvecklar en rad olika färdigheter i stallmiljön,

5 <http://www3.ridsport.se/Svensk-Ridsport/Statistik/> 2015-11-12.

till exempel handlingskraft och ledarskap. Att stallet fungerar som en frizon från smink, utseendefixering och killar fastslogs och har kanske också varit en gängse uppfattning om stallmiljön. Sagan vore all om det inte redan sju år senare kommer en undersökning som polemiserar mot denna bild.

Som tidigare beskrivits närmre, genomfördes vid Göteborgs universitet denna omfattande undersökning som publicerades 2014. I rapporten anges att ”ridtjejer” är mer negativa till sina kroppar än andra tjejer, i yngre år och att barn redan vid sex års ålder är medvetna om olika idrottsgrenars könsmarkering.

Det är framförallt med dessa två studier som bakgrund denna uppsats tar sitt avstamp. Istället för att intervjua människor som är aktiva inom ridsporten har jag för avsikt att belysa frågan ur ett nytt perspektiv. All media påverkar läsaren, medvetet eller omedvetet. Det är därför spännande att efterfråga vilka normer som framhålls i hästtidningar som läses av såväl barn och unga vuxna, av flickor och tjejer med ett hästintresse som gemensam nämnare. Kan innehållet i *Min häst* tänkas ha bidragit till utvecklingen som uppmärksammas 2014?

## Undersökning och analys

Undersökningen delas upp i de olika årtiondena. Till källmaterialet för de olika årtiondena ställs samma frågor, med analysformat som grund och dessa redovisas uppdelade per årtionde. Därefter följer en sammanfattande och jämförande analys kopplad till uppsatsens forskningsläge. I varje tidning analyseras följande delar:

### **Omslagets framsida**

Omslaget möter läsaren direkt i affären och är det som skall attrahera till köp av tidningen. Många prenumererar på tidningen, men den säljs också i tidningshyllorna i de flesta affärer som saluför tidningar. Det gör att den behöver tilltala den förväntade läsekretsen. Detta gör en närmare studie av tidningens omslag relevant – det ger en bild av vem man vill attrahera och vad tidningen har för avsikt att tillföra läsaren. Tidningen räknas som en serietidning och självklart tar serierna stor plats; men saluförs serierna även på framsidan, eller är det andra delar av tidningen som tar plats på omslagen?

### **Tidningens baksida (sista sida)**

Jag väljer att ta med baksidorna i ett eget avsnitt då de också är exponerade för köparen i affären utan att tidningen öppnas.

### **Huvudserien**

Huvudserien i varje nummer är den som kommer först av serierna i tidningen. Ofta är det denna som utgör en av rubrikerna på tidningens omslag och som skall locka till köp.

### **Layout och typsnitt**

Tidningens genomgående layout undersöks i varje nummer utifrån färg, form och symboler.

### **Foton och reklamannonser**

Samtliga foton och reklamannonser i tidningarna undersöks utifrån analyschemat.

## **Jämförande diskussion, årtiondena emellan**

Inget av omslagen har foto på enbart en människa, utan en häst. Layouten på tidningens omslag skiljer sig åt och förändras under åren mot en mer feminin layout. Logotypen förändras under 80-talet från ett något kantigare typsnitt till ett mjukare.

Under 2010-talet är ofta logotypen rosa. Underrubriker på omslaget försvinner och när det finns text tillsammans med logotypen under 90-talet så innehåller den en uppmaning till köparen/läsaren och berättar om någonting som skall finnas i tidningen. Till exempel ”Ridlägerextra”<sup>6</sup>, ”Vinn en freestyle”<sup>7</sup>. Under 2000-talet har uppenbarligen serien ”Mulle”<sup>8</sup> vunnit många läsares hjärtan eftersom det ofta hänvisas till att det finns extra ”Mulle-sidor” inuti tidningen, exempelvis ”Massor av Mulle”<sup>9</sup>. Mulle finns ofta med på omslaget på något hörn.

En baksida som dock motsäger målgruppsfokuseringen till flickor är en annons för tidningen *Lilla Fridolf* som berättar en historia om en kille som

---

6 Min häst nummer 4, 2005. Omslag.

7 Min häst nummer 17, 1996. Omslag.

8 Mulle är en liten vit ponny som har fullt upp med att ställa till förtret för sin ägare Molly.

9 Min häst nummer 7-8, 2010. Omslag.



framställer en skoltidning och har fått hjälp med pengar till en ordentlig kamera. Att det är en kille som framställs som driftig och skapare av sin egen skoltidning och som får hjälp med teknisk utrustning är dock uttryck för hegemoniskt maskulina attribut (Hirdman 2003).

90-talet och framåt består tidningens baksidor uteslutande av annonser. Dessa behandlas under egen rubrik. Generellt skulle jag säga att 90-talet och 70-talet är de årtionden som är mest könsneutrala.

### *Layout i tidningen*

Typsnitt i tidningen förändras över tid, liksom papperskvalitet. Pappret blir mer glättat ju yngre utgåvor som analyseras. Under 2010-talet består tidningens layoutattribut av hjärtan, rosa och typsnitt med mjukare former än tidigare. Det skapas ett tydligt eget rum för hästintresserade tjejer (Hirdman 2003). Upplevelsen är dock inte att detta rum är underordnat ett manligt ideal. Också färgskalan som används förändras över tid. Under 70-talet är det mer grundfärgerna gult, blått och rött som används och layouten är ren, avskalad. Det kan ha med tryckningsteknik att göra, men det kan också ha med att tidningen mer och mer specialiserar sig på flickor och tjejer. En annan orsak kan vara att byter förlag eller redaktör.

### *Annonser*

Under 80-talet kommer annonserna att utgöra en del av tidningens innehåll, oftast utan fotografier, och flertalet gör reklam för olika ridlägerarrangörer. Även annonser för kläder och för hästklubbar förekommer. Någon ridlägerarrangör har med ett foto föreställande en ryttare till häst. Annonsdelen ökar därefter något varje årtionde men håller en förhållandevis till omfånget



låg andel av tidningens sidor. På 80-talet är det Barbie-annonser, flickleksaker som saluförs och det görs med feminina förtecken och attribut. Generellt är annonserna i tidningen riktade till tjejer, med undantag för de annonser som gör reklam för andra tidningar. I början av 2000-talet sker en riktning mot att annonserna består av foton när framförallt kläder saluförs. Bilderna utgörs av fotomodeller med perfekt smink och ibland finns en häst med i bilden, dock inte alltid. Jag skulle säga att det är här som ett utseendeideal börjar komma in i tidningen, utifrån att läsaren inte kan undvika att se annonserna.

### Serierna

*Min Häst* är en serietidning, och serierna behåller genom årtiondena sin särställning i förhållande till sidomfång. Genomgående i serierna finns en tydlig heteronorm; inte i någon tidning framställs någon som annat än sitt biologiska kön eller som homosexuell (Butler 2007). En eller flera flickor/tjejer är huvudpersoner i de flesta serierna och i ett fåtal serier finns även namngivna pojkar/killar med. I någon serie har en häst huvudrollen. Föräldrar, när de finns med, befinner sig genomgående i bakgrunden, och de framställs utifrån stereotypa könsroller. Gränsöverskridande utifrån en traditionell genuskontext är att det från 80-talet nästan uteslutande är äldre/vuxna kvinnor som intar ledarrollen och "vishetsrollen". Med detta menar jag att det är en kvinna som är tränare, ridlärare, någon som man beundrar och ser upp till. I ett par serier under 70- och 80-talet finns äldre män med som stallägare, hästägare och tränare. De är i några serier alkoholister eller känslökalla stallägare, i ett fall både och. Genomgående framställs äldre män under dessa år, då de återfinns, som opålitliga och med negativa attribut. Dock är det dessa män som bestämmer, som har makten. En jämförelse med Plymoths (2013) resultat i granskningen av *Häst & Ryttare* blir här





intressant. Hon menar att tidningens bilder framställer män som centrum för sporten medan kvinnor oftare framträder i periferin, som ”stalltjejer”. Den omvårdande delen av ridsporten, omhändertagandet och pysslandet med hästen har blivit dominerande i film, litteratur och media, vilket är fallet även i Svenska ridsportförbundets utbildningsmaterial. Hon menar att den feminisering som omdanar ridsporten i Sverige står i motsats till de krav som sporten faktiskt ställer på sina utövare, krav som normalt sett är manligt kodade – mod, styrka, ledarskap. Plymoth kommer fram till att merparten artiklar och foton i tidningen speglar den kvantitativa dominansen av flickor och kvinnor i periferin av sporten men de är också presenterade som framgångsrika ryttare och i ledande positioner. Pojkar och män är dock överrepresenterade som experter och i nyckelroller i organisationen och oftare än kvinnor presenteras de som elitryttare. Tidningen *Häst & Ryttare* framhåller också män och pojkar, enligt undersökningen (Plymoth 2013:153).

I någon serie finns föräldrar med, då är det oftast Pappan som är handlingskraftig och hjälpsam. I några serier är ridläraren en man, även senare än på 70 och 80-talet. När jämnåriga killar finns med kommer i flera fall ett klassiskt heterosexuellt ”spel” (Butler 2007) med i bilden. Killar är retsamma och tjejerna irriterar sig på dem men när det kommer till kritan så dyker ofta någon kommentar upp som ”han är ju söt”. Det är mer sällsynt att tjejer och killar inleder eller har kärleksrelationer till varandra, inte i någon serie syns kyssar eller fysisk kärlek mellan tjejer och killar. Däremot är det i flera serier någon kille med tillsammans med flera tjejer. Det vill säga tjejerna diskuterar killen som söt, intressant. Killen sätts dock aldrig i fokus framför hästen. Genomgående teman i serierna är kärleken till en speciell häst, att denna häst räddas från ett miserabelt liv av tjejen. Kämpandet för att ha häst och målmedvetenhet är framträdande.



### *Tävlingsinriktning, mod, tuffhet*

Många av seriernas huvudfigurer uppvisar och uttalar en stark tävlingsinriktning och många serier handlar om träning och tävling med häst: kampen för att hästen skall bli tillräckligt bra, ryttaren tillräckligt bra, pengarna som skall räcka, och kärleken till hästarna. Tjejerna i serierna är mycket sällan rädda för att trilla av, eller skada sig. När de ändå är rädda eller ängsliga uppmanas de av andra att sitta upp på hästen, ta tag i problemet. När de ställs inför läskiga utmaningar visar de att de är rädda men genomför sedan uppgiften i alla fall, oavsett om det handlar om att undersöka en ödebyggnad eller att ta hand om en vild och galen häst.

Genomgående framhävs idealet inom ridsporten som att man alltid skall sitta upp på hästen igen när man trillat av och att man aldrig får ge sig. Har hästen bitits eller sparkats gäller det att kavla upp ärmarna och fortsätta. Det förekommer inte sällan att någon trillar av, olyckor beskrivs i flera serier. Det är också ofta en häst som bits, eller är bångstyrig på andra sätt där människan till slut vinner hästens förtroende och får den att lyda.

### *Utseendenorm*

Utseendet på människor är inte i fokus. Kläderna är i fokus i något fall men förefaller vara en icke-fråga. Däremot berörs ofta hästarnas utseende. Det finns inget uttalat utseendeideal, däremot är samtliga huvudpersoner smala.

### *Handlingskraft*

Tjejerna i serierna är handlingskraftiga, ofta tävlingsinriktade och målmedvetna. De vet vad de vill och kämpar för det. Ofta handlar det om viljan att



ha en egen häst och de sparar och tjarar och letar egna stallplatser, renoverar stall utan bekymmer. När killar är med i serierna som stallkillar gör de samma saker som tjejerna och tjejerna förpassas inte till egna rum, eller förvandlas till B/a (Hirdman 2013). I någon serie är det däremot killen som framstår som fulmig och inkompetent eftersom han inte klarar av hästbestyrren. Genomgående är också att man gör saker trots att man är rädd, oavsett om man är tjej eller kille. Rädsla och oro visas men negligeras, eller utmanas av seriernas huvudpersoner. Intriger mellan olika stall eller grupper i stall förekommer och det ”goda” vinner till slut. Det är den som tar initiativ och vågar som hyllas i serierna. Ofta har hästen lika stor, eller större roll än människan i serien.

### *Insändarsidor, noveller och reportage*

Tidningens insändarsidor har genom åren som gemensam nämnare att innehållet är fokuserat till läsarnas kommentarer, tankar och behov. Det finns frågespalter och flickor skriver och frågar om allehanda spörsmål. Dessa sidor finns med under samtliga årtionden och utgör en betydande del av tidningen. Tidningen skapar en interaktion med läsarna på olika sätt. Insändarna är skrivna av flickor, i två fall av pojkar. En pojke söker brevvänner. Det är till absolut största del frågor om hästarna, eller berättelser om hästar på ridskolan, eller den egna hästen.

Layouten blir successivt rundare, mjukare och med fler hjärtan, årtionde för årtionde.

I samtliga nummer, under alla årtionden, finns ett eller fler reportage i tidningen. Dessa har skiftande innehåll men fokuserar på hästar och ridning. Nytt för 10-talet är att det också finns sidor med köptips, ”Här är ryttarens sommarmåsten”. Inför varje sommar finns något reportage om sommarhästar, hur det är att ha en egen ponny över sommaren. Det finns också ridläger-

reportage. Det är kvinnor som skrivit reportagen när det framgår vem som är författaren. Både att åka på ridläger och att köpa matchande sommar-måsten kostar pengar och ridsportens klassperspektiv kommer in. Både den märkeshets som projektet TJEJ:ISKT (Lunde 2014a) påvisar och den formering kring klass som är utmärkande i Wahls (2014) forskning blir markant.

Det förekommer killar som huvudperson i tidningens serier men det är sällan en kille figurerar ensam, och att han är huvudperson är även det ovanligt. I flera serier finns dock killar med på ett eller annat sätt. De avviker dock inte från tjejerna beträffande relationen med hästen. Som ridlärare och stall- och hästägare försvinner de dock mer och mer ju längre fram mot 10-talet vi kommer.

Kvinnligt genus konstrueras mycket tydligt i tidningens layout. Den successiva utvecklingen från en könsneutral layout till dagens layout med rosa och hjärtan på var och varannan sida är mycket tydligt. Tidningen har uppenbarligen beslutat vända sig till uteslutande flickor och sålunda har man också valt ett feminint formspråk. I tidningens serier och noveller framställs tjejer och killar likvärdigt och tjejerna tar plats. Det sker dock på en heteronormativ grund och på inget ställe i tidningen avviker detta. Reportagen är genomgående skrivna av kvinnor och bilderna är på kvinnor eller hästar, förutom i några reportage som handlar om män. Det är ett generellt kvinnligt genus sett till att tjejer är i fokus, men tjejerna framställs inte som traditionellt ”tjejiga”. Där massmedia i sin nyhetsrapportering övervägande lyfter fram män och killar lyfter *Min häst* fram tjejer och kvinnor.

Däremot avviker reklamannonserna mycket från tidningens övriga innehåll. Reklamannonserna blir årtionde för årtionde mer och mer stylade och modellerna ser mer ut som hämtade ur ett reklamblad för ett modehus än för ridkläder. Utifrån annonserna och tidningens utveckling på 10-talet med sidor där det radas upp allehanda prylar som är ”ett måste” inför till exempel sommaren blir studien TJEJ:ISKT mycket relevant. Det framkommer att flickor och tjejer inom ridsporten upplever märkeshets (Lunde 2014b) och har en generellt mer negativ kroppsuppfattning än andra tjejer som använts som referensgrupper och jämförelsegrupper i studien.

Tittar jag däremot på serierna så framställs tjejerna på ett annat sätt som betydligt mer harmonierar med Lena Forsbergs avhandling (2017) om stallet som en plantskola för ledarskap. Hon framhåller även att tjejerna är ointresserade av sitt yttre och de behåller denna attityd och inställning även utanför stallet. ”Den homosociala gemenskapen var viktigare än det heterosexuella spelet.”

De såg sig sällan särskilt feminina eller snygga och upplevde det befriande att känna sig fula i stallet. I gemenskapen med andra i stallet betecknade de sig själva som ”obrydda”. Obryddhet handlade om en styrka som blivit deras egen att stå emot omgivningens förväntningar och krav på hur en flicka ska vara och se ut. Deras obrydda inställning kan ses som en materialiserad effekt i deras identitet och som ett motstånd mot utanförkulturen, där flickorna i stallet kunde iscensätta andra värden än utanför stallet. Deras markering visar på självständighet och styrka och vidgar deras utrymme för hur de kan skapa sig själv. Studien visar att stallet är en arena för flickor och kvinnor att vistas i som gör att handlingsutrymmet vidgas i förhållande till genusnormer i samhället i stort. (Forsberg 2007)

## Sammanfattande diskussion och slutsatser

*Min häst* speglar samhällsdiskursen och sin samtid. Tidningens tillkomst kan sägas utgöra en effekt av att kvinnor och flickor på allvar gjort sitt intåg på ridskolorna. Det fanns en ny marknad att saluföra en tidning till. Speglar den också att det mestadels var tjejer och kvinnor som gjorde sitt intåg på ridskolorna och som ponnyelever? Männen och pojkar sökte sig till andra rum, eller fanns kvar i maktpositioner. Maktpositioner som stallägare, ridskolechef, ridlärare, allmänt kunnig. Denna struktur återfinns såväl i tidningen som i verkliga livet. Yvonne Hirdmans (2003) teori om isärhållande är direkt applicerbar på den utveckling som sker inom ridsporten på 70-talet och som återspeglas i tidningen. Män och kvinnor gör olika saker på olika platser och själva görandet av de specifika uppgifterna på den specifika platsen ger könet. Jag funderar på tidningars förmåga att spegla sin samtid men också på om de skulle arbeta framåtskridande i riktning från rådande ideal. Skulle utvecklingen se annorlunda ut om flickorna och tjejerna som slukade *Min häst* baklänges och framlänges fick läsa om killar som red på ridskola?

Under de senaste årtiondena har ridning generellt och ridskoleverksamhet i synnerhet kommit att framstå som en kvinnligt kodad sport – ridsporten har feminiserats. Fortfarande tävlar kvinnor och män, tjejer och killar i samma klasser och i samma tävlingar.

Det *Min häst* gör är att genom åren fram till nutid bibehålla ett fokus på hästarna. Hästen framställs i många fall som A utifrån Hirdmans genusteori om att mannen är stora A och kvinnan lilla a. Här blir hästen A, kvinnan B och i några fall mannen b. Detta återspeglas i tidningen. Kärleken och

respekten för hästen är central. Om nu någon får en sådan tanke i huvudet så vill jag klargöra att det självklart inte handlar om en sexuell kärlek. Men omvårdnaden finns och omtanken om hästen är alltid i fokus. Även denna omvårdnadsdiskurs speglas i *Min häst* och i forskningen.

I serierna framställs tjejerna med egenskaper som traditionellt sett är manliga. Det visar att vi konstruerar kön, att vi kan omdefiniera vad som betraktas som manligt respektive kvinnligt. Det Judith Butler (2007) hävdar, att vi konstruerar kön varje dag och att vi upprätthåller vårt kön, bekräftas väl i tidningens serier. Tjejerna gör innebörden av att vara tjej och hålla på med hästar till något som går utanför det som skulle betraktas som feminint; istället konstrueras ett hegemoniskt maskulint raster av egenskaper. Det går i polemik med samhällets hegemoniska maskulinitet och Connells (1999) teori om vad som är traditionellt maskulint hamnar på ände.

Det är tydligt att hästen i dessa serier är stora A (Hirdman 2003), inte killen/mannen. I något fall tycker tjejerna att killen är direkt dryg. Det är inte heller så att tjejerna drabbas av handlingsförlamning och ger killen handlingsutrymme då han dyker upp. Tjejerna är lika handlingsinriktade och modiga oavsett killars närvaro. Detta är särskilt utmärkande för 70-talet, 80-talet och 90-talet.

Tidningen riktar sig till flickor och de feminina attributen blir fler under årtiondena. Det sker under 10-talet en märkbar förskjutning i tidningens innehåll som är värd att notera. Pryltips-sidor med saker som inte har direkt med hästlivet att göra dyker upp. De annonser för moderiktiga kläder som finns i tidningen är stylade. Det finns en liten glidning i innehållet mot kommersialism och bort från stallgöret. Även i serierna sminkar och stylar sig tjejerna.

Omslagen blir mer och mer feminint kodade och typsnitten alltmer rundade. Under 10-talet exploderar vissa nummer av tidningens omslag i rosa och hjärtan. Utifrån färg och form kan utvecklingen uppfattas som att tidningen skapar ett eget rum för flickor som är intresserade av hästar. Hirdmans (2003) genusteorier kommer här väl till pass – ett eget rum, avskilt från killarna, ett rum där flickor får hänga sig åt sin kärlek till hästen och killarna och pojkarna lämnas utanför. Omvänt tänker jag att det skapar ett tomrum för den hästälskande pojken och killen. Vilka tidningar skall en hästintresserad pojke läsa? Dessa tidningar finns inte på marknaden. Förutsatt att killen inte gillar rosa vilket säkert många skulle göra om inte normen för pojkar var så smal. Är man kille skall man tydligen tycka om helt andra saker än hästar när det kommer till val av tidningar och serier. I den hegemoniska manligheten (Connell 1999) ingår inte hästintresse och ridning.

Du blir som pojke och kille redan i affärens tidningshyllor upplyst om att denna del av idrottsarenan inte är till för dig. Den manliga normen snävas in och den hegemoniska kvinnligheten för hästintresserade snävas in genom att den förväntas innehålla attribut som rosa, mjuka former, och marknadskrafterna vinner än en gång kampen om könsmaktsordningen i samhället.

Nästa gång din flicka läser *Min häst* eller bläddrar i reklamtidningar för hästkläder kanske du skall resonera med henne om innehållet. Nästa gång du själv läser ett magasin för hästfolk kanske du skall reflektera över vad bilder, texter och layout sammantaget förmedlar. Är det saker som du har reella behov av, eller är det saker som en marknadsaktör tjänar pengar på genom att skapa köplust hos dig utifrån fiktiva behov?

Hade utvecklingen sett annorlunda ut om tjejer intagit ledande positioner i tidningens serier, till exempel som styrelseledamöter? Tänk om tidningens reportage handlat om styrelsearbete som en del av ridsporten. Med Yvonne Hirdmans teori om könsmaktsordning och de två lösningar som utkristalliserats ur kvinnors inträde i samhället blir tillkomsten av Ridfrämjandet särskilt intressant. De två lösningarna är utvidgning och särskildhet (Hirdman 2003:114–116). Jag har läst årsmötesprotokollen från Ridfrämjandet och inte förrän 1964 återfinns en kvinnlig styrelseledamot, eller suppleant rättare sagt.<sup>10</sup> Inte heller bland ombuden återfinns kvinnor förrän på 60-talet. Jag har inte utrymme att i denna uppsats belägga huruvida utvidgning eller särskildhet var vad som skedde. Jag kan inte avgöra om det skapades ”ett eget rum” eller ett ”extra rum” för kvinnor när de på allvar gjorde sitt intåg i ridsportens Sverige på 40-talet. Men jag anser frågan vara mycket intressant då jag inte läst någon forskning som faktiskt kartlägger händelseförloppet med denna teoretiska ram för ögonen.

Jag har genomgående i min analys konstaterat att kvinnligt genus skapas genom typsnitt, layout och färgval men också genom att huvudpersoner och författare är kvinnor. Reklamannonserna står i sig för en hegemonisk kvinnlighet. Manligt genus framställs i tidningen ofta i heteronormativa kontexter. I övrigt är det frånvarande. Merparten av seriernas huvudpersoner är biologiskt sett kvinnor och flickor, men de konstruerar traditionellt maskulint kopplade egenskaper. Tidningen har ett, årtionde för årtionde, alltmer feminint uttryck. Det föreligger en tydlig heteronormativ diskurs i tidningarnas serier. Utseendefokusering, liksom det feminina uttrycket i tidningen förändras över tid mot en alltmer hegemonisk femininitet. Ridsporten är en fantastisk arena för tjejer och killar att agera hegemoniskt könsöverskridande i, en arena att göra sin identitet utan att begränsas av samhällets hierar-

<sup>10</sup> Ridfrämjandets årsmötesprotokoll 1964.

kiska normer för vad som är rätt och fel. Tendenser att fokus förflyttas från kompetens till yttre attribut motverkar stallets funktion som plantskola för dem som vågar ta plats, säga ifrån och vara sitt bästa jag, utan att låta dessa val styras av den rådande hegemonin i samhället.

## Käll- och litteraturförteckning

*Min häst*: 1972, 1; 1973, 17; 1976, 1; 1979, 13, 1980, 1; 1982, 11, 18; 1986, 1; 1992, 1; 1992, 26; 1994, 1-2, 1996, 1-2; 2000, 1-2, 2002, 13; 2005, 4; 2005, 26; 2010, 7-8; 2011, 7; 2014, 1; 2014, 10-11.

### Litteratur

- Adelman, Miriam & Knijnik, Jorge (2013) *Gender and Equestrian Sport: Riding Around the World*, Dordrecht: Springer
- Andersson, Petra & Radovic, Susanna (2011) ”Tuffa män och moderliga kvinnor till häst”, *Svensk idrottsforskning*
- Andersson, Sara (2013) *Skyddande pojkar och omtänksamma flickor? En språklig studie av personbeskrivande ord i barnböcker ur ett genusperspektiv*. Högskolan i Halmstad, Sektionen för humaniora (HUM). Självständigt arbete på grundnivå (kandidatexamen)
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina, red (2012) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, Lund: Studentlitteratur
- Borg, Margareta (2002) ”Tjejsport och gubbstyre?” Svenska Ridsportförbundet <http://www.ridsport.se/Arkiv/Resultat-2002/11-November/Tjejsport-och-gubbstyre/>
- Bryngelson Elin & Green, Sanna (2008) *Cool bollpistol eller glittrig sminkväska – en kvalitativ komparativ undersökning av teknade serier för barn ur ett genusperspektiv*. Examensarbete, Högskolan i Kalmar, programmet för medieproduktion och journalistik
- Butler, Judith (2007) *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos
- Connell, Raewyn (1999) *Maskuliniteter*, Daidalos, Göteborg
- Forsberg, Lena (2007) *Att utveckla handlingskraft: om flickors identitetsskapande processer i stallet*, Luleå tekniska universitet, Licentiatavhandling, Luleå tekniska universitet
- Forsberg, Lena (2012) *Manegen är krattad: om flickors och kvinnors företagsamhet i hästrelaterade verksamheter*, Luleå University of Technology, Luleå tekniska universitet
- Greiff, Mats & Hedenborg, Susanna, red. (2007) *I sulky och sadel: historiska perspektiv på svensk trav- och galoppsport*, Carlsson, Stockholm



- Hedenborg, Susanna (2008) *Arbete på stallbacken: nittonhundratalets svenska galoppsport ur genus- och generationsperspektiv*, Malmö: Bokförlaget idrottsforum.org
- Hedenborg, Susanna (2006) ”Från *Den svarta hingsten* till *Klara, färdiga, gå*: stallbackskultur i hästboken under andra hälften av 1900-talet”, *Barnboken* 2006(29):1, s. 20–33
- Hedenborg, Susanna (2013) *Hästkarlar, hästtjejer, hästälskare: 100 år med Svenska ridsportförbundet*, Strömsholm: Svenska ridsportförbundet
- Hedenborg, Susanna (2009) ”Till vad fostrar ridsporten? En studie av ridsportens utbildningar med utgångspunkt i begreppen tävlingsfostran, föreningsfostran och omvårdnadsfostran”, *Educare Lärarutbildningen*, Malmö högskola. - 1653-1868:1, s. 61–78
- Hirdman, Yvonne (2003) *Genus: om det stabilas föränderliga former*, Malmö: Liber
- Linghede, Eva & Larsson, Håkan (2013) ”*Jag är en normal kille liksom*”: Att göras och göra sig till ridsportkille, Gymnastik- och idrottshögskolan och Svenska ridsportförbundet, <http://gih.diva-portal.org/smash/get/diva2:663387/FULLTEXT01.pdf>
- Lunde, Carolina (2014a) ”Ridtjejer mer negativa till sina kroppar”, *Svensk idrottsforskning*
- Lunde, Carolina (2014b) ” Tjejer i ridsporten upplever utseendepress och märkeshets” *SVT Nyheter Opinion* 2014-09-26 <https://www.svt.se/opinion/article2349280.svt>
- Mårtenson, Jan (2015) *Ridkonsten i Sverige: historien om hästarna, Strömsholm och mästarna*, Stockholm: Wahlström & Widstrand
- Plymoth, Birgitta (2013) ”‘We have to make horse riding more masculine’ On the difference between masculine needs and feminine practices in the context of Swedish Equestrian Sports” i Adelman & Knijnik (2013)
- RF (2016) ”Idrott på lika villkor” Riksidrottsförbundet <http://www.rf.se/Jamstalldhet/2016-09-02>
- Rose, Gillian (2012) *Visual methodologies: an introduction to researching with visual materials*, London: Sage
- Ridinstruktion: fastställd 1914, 1921 års uppl.*, Lantförsvarets kommandoexpedition, Stockholm, 1921
- Stockstad, Moa (2007) *Korta tyglar?: en queerfeministisk läsning av tio samtida hästbokklubbsböcker*, Högskolan, Inst. biblioteks- och informationsvetenskap/ Bibliotekshögskolan, Borås
- Wahl, Alice (2014) *Hästtjejer – formationer av genus och klass i stallet*. Kandidatuppsats, Institutionen för Kultur och lärande, genusvetenskap. Vårterminen 2014. Södertörns högskola.
- Wrangel, Carl Gustaf (1988 [1911]) *Handbok för hästvänner*, Tranemo: Höök